

Yönetim Kurulu Başkanımız Kemal Zeki Taydaş'ın Gıda Egemenliğinden, Gıda Güvencesine, GDO'dan, NBS'ye, Yumurtadan, Et İthalatına, Sokak Sütünden, Taklit ve Tağşişe kadar birçok konuda Odamızın görüş ve düşüncelerini aktardığı röportaj aşağıda yer almaktadır. Röportaj metnine ulaşmak için tıklayınız

<https://odatv.com/sokakta-satilan-sutteki-tehlike-08041838.html>

1-BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), 2017 yılındaki Dünya Gıda Gününün konusunu Kırsaldan Kente Göç ve Yoksulluk olarak belirlemiştir. FAO "Göçün Geleceğini Değiştir: Gıda Güvencesi ve Kırsal Kalkınmaya Yatırım Yap" çağrısını içeriyordu. Bu da gösteriyor ki küresel bir kaos yaşanıyor. FAO da artık son yıllarda neoliberal politikaların yol açtığı gıda paylaşımındaki adaletsizliğin giderilmesi için neler yapılması gerektiğini öne çıkarıyor. Küresel sermaye, tarımda da, "ekilen tohumdan başlanarak, üretilen gıdaların tüketim sürecine kadar her aşamasında yürüttüğü politikalarla" yaşam hakkını tehdit ediyor. Bu politikaların uygulanmasında kimler sorumlu ve kimler bu ortamı nasıl sağladı, dünya da bu süreç nasıl yaşandı? Önce okurlarımıza özet bir bilgi verelim.

Gıda güvencesi, bütün insanların her zaman aktif ve sağlıklı bir yaşam için gerekli olan besin ihtiyaçlarını ve gıda önceliklerini karşılayabilmek amacıyla yeterli, sağlıklı, güvenilir ve besleyici gıdaya fiziksel ve ekonomik bakımdan sürekli erişebilmeleri durumudur.

Gıda güvencesinin dört boyutu bulunmaktadır ve gıda güvencesinin sağlanması için bu dört boyutun aynı anda gerçekleşmesi gerekmektedir: Bunlar, gıdanın bulunabilirliği, gıdaya ulaşılabilirlik, gıdanın kalitesi ve güvenliği olup ilk üç boyutun istikrarlı bir şekilde sürdürülmesidir. Gıda güvencesi kavramı sıklıkla gıda güvenliği kavramı ile karıştırılmaktadır. Gıda güvencesi, gıda güvenliğini de içine alan ve gıda miktarının yeterliliği, gıdaya ekonomik ve fiziksel ulaşım ve tüm bunların istikrarlı olması anlamına gelen geniş bir kapsamı ifade eder.

Gıda güvencesi aynı zamanda bir "hak" olup; herkesin yeterli, güvenli ve sağlıklı gıdaya kolayca ve sürdürülebilir bir şekilde ulaşma hakkı olarak tanımlanabilir. Gıda Hakkı; dini, dili, rengi, cinsiyeti ve milliyeti ne olursa olsun her insanın en temel hakkıdır. Bu birincil hakkın, sağlık hakkı ile birlikte işler hale gelebilmesi için gıdaya erişmenin yanında var olan gıdanın da, insan sağlığına tehdit oluşturmayacak şekilde saklanması gerekmektedir.

Günümüz dünyasında, tarımsal aktivitelerin şirketler tarafından yönlendirilir duruma gelmesi önemli bir ekonomi stratejisidir. Tek ürüne dayalı tarımsal üretim yapan uluslararası firmalar tarım için büyük bir risk oluşturmaktadır. Dünyada bu üretim anlayışının hâkim olmasıyla açlık ve yetersiz beslenmenin kapısı aralanmaktadır.

Dünyadaki gıdanın yaklaşık %70' ini küçük çiftçiler üretmektedir. Avrupa devletleri bu küçük çiftçisini özenle korumakta ve gelişmesi için çaba sarf etmektedir. Çünkü Avrupa, tarımın şirketleştirilmesiyle gıda egemenliği ve gıda güvencesinin risk altına gireceğini çok iyi bilmektedir.

Dünyada gıda konusunda kıtlık olmadığını, tarımsal üretimin toplam talebin üzerinde olduğunu, gıdaya erişimin sağlanamamasında temel sorunun adil olmayan gelir ve ürün dağılımının olduğunu vurgulamak gerekir.

İklim değişikliği ve kuraklık gibi doğal afetlerin yanı sıra, gelişmiş ülkelerin tarımsal ürün ticaretindeki korumacı politikaları, gıdaya olan talebin artması, tarımda girdi fiyatlarının yükselmesi, tarım

sektörüne yeterli yatırımın yapılmaması, tarım ürünlerinin biyoyakıt üretiminde kullanılması gibi birçok etken dünyada açlık ve yetersiz beslenmeye neden olmaktadır.

Dünya nüfusunun yaklaşık 7,5 Milyar olduğunu düşünenecek olursak; dünyadaki insan varlığı her geçen gün artarken gıdaya erişim de bir o kadar zorlaşmaktadır. Dünyada yaklaşık 1 Milyar insan yatağına aç girmekte ve güne aç uyanmaktadır. 1 Milyarın üzerinde insan da aşırı beslenmeden kaynaklı obezite gerçeği ile yüz yüze ve bununla mücadele etmektedir. Bu adaletsizlik, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası iki kutuplu dünya düzeni ile eş zamanlı olacak şekilde gıda politikalarının plansız yürütülmesinden kaynaklanmaktadır.

Günümüzün hastalığı aşırı ve lüks tüketim alışkanlığı, gıdaya adil ulaşmanın önündeki en büyük engellerden birini oluştururken, gelişmiş ülkeler dışında nüfus planlamasının uygulanmaması da gıdaya erişimi güçleştirmektedir.

Gıdada israfın altını önemle çizmek isterim. Bu kadar aç insanın olduğu bir dünyada, üretilen gıda maddelerinin %10' unun tüketilmeyerek çöpe atılması anlaşılacak bir durum değildir. Günde yaklaşık 1,3 Milyar ton gıda çöpe giderek heba olmaktadır. Sadece bu tüketilmeyen ya da tüketilemeyen, çöp olarak son bulan üretim fazlasıyla bile açlık çeken insanları doyurabilmek mümkündür.

Gıda ürünlerinin çöpe gitmesi kapitalizmin kar politikalarının bir sonucudur. Gelir dağılımı adaletsizliğinde piramidin üstünde yer alan bu zengin %20' lik kesim sürekli bir tüketim çılgınlığı içinde olmalı ki sermaye de sürekli üretim yapabilsin. Birbirini besleyen ve tamamlayan şeylerdir. Bu gıda emperyalistleri zincirin kırılmamasına özen gösterirler.

Günümüzde çocuklar yatağa hala aç giriyor ve güne aç uyanıyor ve yaşanan açlık yüzünden ölüyorlarsa, ülkelerin, genel politikalarının yanı sıra sürdürülebilir doğa, çevre, tarım ve gıda politikalarını da gözden geçirmeleri gerekmektedir.

Tarım alanlarının imar ve sanayileşmeye açılması ile gıda hakkı, yani gıdaya erişim zorlaşmaktadır. Tarımsal faaliyet dışına çıkarılan her toprak parçasıyla, tarımda yeterliliğiniz azalmakta bu da o ülkenin gıda egemenliğinin kaybolduğu anlamına gelmektedir.

Gıda güvencesi, insanların gıdalara erişimini bir hak olarak tanımlasa da bu hakkı nasıl elde edeceklerine ya da bu hakkın nasıl güvence altına alınacağına dair bir şeyler söylemez. Gıdaya erişim hakkını güvenceye alan yaklaşımları tanımlayan, yani işin içine politik atmosferi, siyasal karar alma mekanizmalarını dâhil eden kavram "Gıda Egemenliği" kavramıdır. Birbiri ile iç içe geçmiş bütün bu kavramların hukuki dayanak noktasını ise; İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si içinde yer alan ve insanın sağlıklı beslenmesini sağlayacak geçim olanaklarından iradesi dışında mahrum kaldığı durumlarda yiyecek ihtiyacının karşılanmasına yönelik güvenceler oluşturulmasının bir hak olarak tanımlandığı madde oluşturmaktadır. Sağlıklı beslenme sosyal bir haktır ve insanların bu haktan mahrum edilmemesi için gerekli önlemleri almak devletin asli görevlerinden biridir.

Tarım alanlarımız yok ediliyor; zeytinlikler ve meralar çimento, mermer ocakları, altın ve gümüş madenciliği gibi toksik kimyasal kirlilik yaratan sanayi yatırımlarına açılıyor; bebek mamalarında, pirinçte GDO çıkıyor; sermayenin allayıp pulladığı "organik gıda" pazarının kâr payı büyüyor. Sağlıklı, doğal gıdaya ulaşmak büyük sorun haline geliyor; gıda ve beslenme en temel sosyal haklardan biriyken bir lüksmüş gibi sunuluyor ve bu hakka erişim engelleniyor.

Kent kökenli endüstriyel devrim, gelişmekte olan ülkelerde kırsala doğru yayıldıkça gerek teknik açıdan, gerekse tüketilen besinler açısından küresel şirketlere olan bağımlılığı artırmıştır. Şirket tarımcılığı ve yeşil devrimin birlikteliğine daha sonra genetik uygulamalarla modifiye edilmiş ürünlerde katılmıştır. Genetiği değiştirilmiş bu organizmaların (GDO) tarımıyla başlayan üretim teknikleri dünyada adeta ikinci bir yeşil devrim olarak gösterilmiştir.

Hal bu iken; vahşi kapitalist neoliberal politikaların sonucu, ne kuraklık, ne tarımsal verimsizlik ne de gıda azlığı yalanının, GDO ile çözüleceği konusundaki zorlamalarla, tarımsal üretimin eksenini değiştirilmeye çalışılmaktadır. GDO lu üretimle yapılmak istenen; avcı-toplayıcı göçebe toplumdaki yerleşik tarım yapan topluma geçiş ile başlayan, insanlık tarihi boyunca insanlığın ortak malı olmuş tohumların, bir kişi, bir isim, bir şirket adına tescillenerek sahiplenilmesi ve bunun, sıkı sıkı hazırlanmış hukuki sözleşmelerle, ücreti karşılığında üreticiye satılıp, üreticinin bağımlı hale getirmesidir. "Tescilli, patentli tohumu alırsan üretim yaparsın" anlayışı gıda egemenliğini yok eden bir anlayıştır.

2-Bizde tarımla ilgili kamusal destekli politikaların rafa kaldırılması yavaş yavaş oldu değil mi? 24 Ocak kararları bir dönüm noktası olabilir ama liberal politikaların devreye girmesiyle daha önceden alt yapı örülmedi mi? Sözelimi İkinci Dünya savaşıyla birlikte batıya yönelik politikalarımız bu süreci başlatmadı mı? Ülkemizdeki gelişimi de özetler misiniz?

Yukarıda ifade ettiğim gibi İkinci Dünya Savaşı sonrası insanlık bambaşka bir dünyaya uyandı. Türkiye ekonomisinde 1950 - 1960 yılları arasındaki dönem Demokrat Parti dönemi olarak bilinmektedir. Bu dönemin ekonomi politikalarının özünde; devletçi ekonomik politikalarla liberal ekonomik politikalara geçiş, tarım sektörüne öncelik verme, sanayileşmeyi özel sektör öncülüğünde gerçekleştirme ve son olarak dış ekonomik ilişkilerde liberalleşme vardır. 1950 sonrasında çok partili demokratik düzene geçiş, bunun yarattığı genel heyecan ve "demokrasi"nin geniş halk kitleleri tarafından değerlendirilmesi iktisadi sonuçları çok büyük olan değişimlere yol açmıştır. Geniş bir halk kitlesi demokratik haklarla, sosyal ve ekonomik hakları belli ölçüde bir arada değerlendirmiş ve hayat standartlarını yükseltme, bunu talep etme ve bunu sağlayacak yolları arama çabasına girmiştir. DP dönemi, hızlı büyüme amacının; devletin ekonomideki yerinin küçültülerek, kamu yatırımlarının artırılarak ve özel teşebbüsün geliştirilerek yapılmak istendiği bir dönemdir. Ancak 1950-1960 dönemi özellikle bu dönemin ikinci yarısı gelir paylaşımında büyük farkların belirdiği ve bunun neden olduğu huzursuzlukların sosyo-politik sorunlar doğurduğu bir dönem olmuştur. Bu dönem liberalleşmenin ve anti-devletçi ekonomik politikaların uygulandığı bir dönemdir.

1954 yılından itibaren gerek dış ticarete gerek tarım sektöründe meydana gelen tıkanmalar sonucunda tarıma ve dış ticarete dayalı sanayileşme politikası terk edilerek, yerine sanayileşmeye öncelik veren korumacı, ithal ikamesine yönelik politikalar tercih edilmiştir. Türkiye bu dönemden itibaren iç pazara yönelik, tüketim malları üretimini ön plana çıkaran bir ithal ikameci sanayileşme sürecinde yol almaya başlamıştır.

1950-1960 yılları arasında uygulanan ekonomi politikası sonucunda tarım kesimi hızlı makineleşme ve ürün fiyatlarının desteklenmesi ve yeni alanların üretime açılmasıyla köklü değişime uğramıştır, kırsal kesim pazara açılmıştır ve kentleşme süreci başlamıştır. Sanayide temel tüketim mallarının yerli üretimi sürecine özel sektör de katılmıştır.

Bizi gıdada dışa bağımlı hale getiren neoliberal tarım politikaları sonucunda kırsal kesim yoksullaşmıştır. Tarımda modernizasyon küçük tarımsal alanların birleştirilip, büyütülmesine ve dolayısıyla düşük gelirli topraksız köylülerin köylerini terk edip, kente göç etmesine neden olmuştur. Böylece şehre uyum sağlamaya çalışan bu insanlar buldukları yerlerde sosyolojik, psikolojik ve ekonomik anlamda birçok sorunlar yaşamışlardır.

Ülkemizde 1960 ve 70'lerde tarım politikamız iç ve dış pazarlarda kendi toprağımıza ait tohumlarımızın ürünlerinin satılması üzerine iken; 1980 ve sonrasında benimsenen liberalleşme politikaları durumu değiştirmeye başlamıştır. Bu tip politikalar çok uluslu şirketlerin talep ettiği katma değeri yüksek tarımsal ürünlerin üretimine destek vermiş, seçeneksiz kalan küçük çiftçiler de bu şirketlerle sözleşme yapmak zorunda kalmıştır. Böylece geleneksel ürünlerimizin yetiştiği topraklar sözleşmeli ekim adı altında radikal bir dönüşüm geçirmeye başlamış, 2006 yılında çıkarılan 5553 sayılı tohum yasası ile de patentlenmemiş tohumla üretim yapılması, patentsiz tohum, fide ya da ürünlerinin ticarete sokulması yasaklanmıştır.

Tohumun şirketlerin eline geçmesi biyoçeşitlilik açısından da büyük bir tehlike arz etmektedir. Çünkü şirket tarımcılığı biyoçeşitliliğe dayalı ekolojik tarımı değil, tek tip -mono kültüre dayalı- tarımı teşvik etmektedir. Bunu da yüksek verim söylemi ile meşru kılmaya çalışmaktadırlar. Tohumların korunması, saklanması, çiftçiler tarafından yeniden üretilmesi ve dağıtılması biyoçeşitliliğin, ekolojik tarımın ve sağlıklı gıdanın en büyük garantisini oluşturmaktadır.

AKP uyguladığı politikalarla ve çıkarttığı yasalarla köylülerin yüzyıllardır ortak mülkiyet olarak kullandıkları otlaklarına, meralarına, yaylaklarına yasa zoruyla el koymuş, şirketlere satışının önünü açmış, köylülerin kullanımına kapatmıştır.

Uygulanan tarım politikaları nedeniyle çiftçiler tarımsal üretimden vazgeçmeye başlamıştır. TÜİK verilerine göre 2002 yılında tarımda istihdam edilen nüfus sayısı 7 milyon 458 bin kişi yani çalışan nüfusun % 35'i iken, 2015 yılında tarımda istihdam edilen kişi sayısı 4 milyon 842 bin kişiye, yani çalışan nüfusun %19 una düşürülmüştür. 13 yılda 2 milyon 616 bin kişi tarımsal üretimi bırakmak zorunda kalmıştır.

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile köylüyü zorla toprağından ederek, bitkisel üretim ile hayvan yetiştiriciliğini birbirinden ayırarak endüstriyel tarımın önünü açmış, küçük üreticilerin ölüm fermanını yazmıştır. Bütünşehir/Büyükşehir yasasıyla köyleri mahalle yapıp ortak mülkiyetlerine el koymuş, ülkenin neredeyse tamamını maden arama sahasına dönüştürmüştür.

Üretiminden hızla uzaklaştırılan milyonlarca çiftçi, şehirlerde olmayan bir geleceğin peşine sürüklenmektedir. Bu da zaten olmayan ekonomik ve siyasi bağımlılığı daha da artırmakta ve ekonomiyi kırılgan hale getirmektedir.

3-Bu genel değerlendirmelerden sonra insanoğlunun temel hakkı olan gıda hakkının nasıl korunması gerektiğini konuşalım. Somut örneklerle konuyu açalım diyorum. 14 şeker fabrikasının satılma kararı toplumsal tepkilere yol açtı. Şeker fabrikaları sadece tüketicilerin şeker ihtiyacını karşılamıyor fabrikalarda çalışan işçiyi ilgilendiriyor çiftçiyi ilgilendiriyor, ürettiği melas ve küspeyle hayvanlarımızı ilgilendiriyor. Bu fabrikaların bizim bilemediğimiz Türk ekonomisine ne gibi yükleri vardı ki satışa çıkarıldı, zarar mı ediyorlardı?

"Gıda", bir egemenlik alanı olarak, esasında bir toplumsal sistemi ifade eder. Gıdanın üretimini koşullayan toplumsal ilişkiler, bütünlüklü ilişkilerdir, yaşam formlarıdır, emeğin biçimini ve özgürlüğünü ifade eden bir mücadele alanıdır. Bu açıdan gıda üzerindeki egemenlik, bir örgütlenme mücadelesidir ve gıda egemenliği bir örgütlenme kavramı olarak görülmektedir.

Bugün, bu bütünlüklü üretim ve tüketim ilişkilerini çevreleyen gıda sistemi, farklı dinamikleri kapsayan farklı sistemlerin bir çatışma alanı olarak karşımızda durmaktadır. Kapitalist/endüstriyel gıda sistemi, üretimden tüketime, üretim alanından tüketim alanına, üretim ilişkilerinden tüketim ilişkilerine gıda sistemini bir rant, sömürü ve tüketim ilişkisi olarak örgütlemekte, gıda egemenliğini şirket egemenliği olarak uygulamakta, sağlıklı gıda üretiminin adil koşullarını ortadan kaldırmakta, gıdayı bir meta olarak görmektedir.

Günümüzde Türkşeker'e bağlı 25 fabrikadan, Afyonkarahisar, Alpullu, Bor, Burdur, Çorum, Elbistan, Erzincan, Erzurum, Iğın, Kastamonu, Kırşehir, Muş, Turhal ve Yozgat Şeker Fabrikaları olmak üzere 14 şeker fabrikasının özelleştirilmesi için ihale süreci başlatılmıştır.

Türkşeker'in web sayfasında yer alan verilere göre 2016-2017 kampanya döneminde; 67.650 ekim yapan çiftçi ile 190.568 hektar pancar ekim alanında, 1.404.000 ton şeker, 502.000 ton melas ve 3.077.437 ton yaş küspe üretilmiştir. Şeker'in %67'si, melasın %64'ü ve yaş küspenin %67'si özelleştirilmek istenen bu 14 fabrikada üretilmektedir.

Görüldüğü üzere bu şeker fabrikalarında ülkemizin ihtiyacı olan şeker miktarının büyük bir bölümü üretilmektedir. Özelleştirilmesi düşünülen bu fabrikalar ülkemizin şeker gereksinimini karşılarken, çiftçimizin geçimini sağlamakta, tarlalarda ve fabrikalarda çalışan, pancarından melasına, küspesinden şekerine varıncaya kadar nakliyesini sağlayan binlerce insanımıza iş imkânı yaratmaktadır. Aynı zamanda hayvan yetiştiriciliğinin önemli bir girdisi olan melas ve küspe şeker fabrikalarının yan ürünleridir. Tüm bu nedenlerden dolayı diyebiliriz ki şeker pancarı stratejik bir üründür.

2001 yılında çıkarılan Şeker Kanunu çerçevesinde kurulan Şeker Kurumu şirketlere şeker üretim kotaları tahsis etmiş, şirketler de ihtiyaçları çerçevesinde sözleşmeli üretimle çiftçilere taahhütleri karşılığında üretim yaptırmıştır. Kotalar ve dış kaynaklı tarım politikaları, şeker pancarı üreten çiftçimizi doğrudan etkilemiş ve 2003 yılında pancar eken çiftçi sayısı 460 binden 2016 yılında 105 bine gerilemiştir. Tarlalar boşalmış ve tarım dışı amaçlı arazi kullanımları artmıştır.

Türkşeker'in kamuoyuna açıklanan en son 2016 yılı faaliyet raporunda, 25 şeker fabrikasının 28,2 milyon TL, şeker enstitüsünün de 2,7 milyon TL olmak üzere toplamda 31,9 milyon TL zarar ettiği belirtilmektedir. Bu zararda çalıştırılmayan Ağrı, Alpullu, Çarşamba ve Susurluk fabrikalarının payı çok büyük olup, toplam 90,5 milyon TL'dir.

Çalıştırılmayan bu 4 fabrika hesabın dışında tutulduğunda şeker enstitüsü dâhil 21 fabrikanın karı 103,3 milyon TL, zararı ise 44,7 milyon TL'dir. Sonuçta, sadece çalışan fabrikalar ve şeker enstitüsü üzerinden yapılan hesapta Türkşeker'e ait şeker fabrikaları 2016 yılında 58,6 milyon TL kar etmiştir.

4-Yetkililer, "Bu özelleştirmelerde kesinlikle işçi çıkarımı olmayacak. İşçilerimizin bütün hakları baki kalacak. İmara açılmayacak, ayrıca nişasta bazlı şekerin kotasının arttırılması söz konusu değil" diyorlar. Sizi ilgilendiren bir konu NBŞ. Pancardan üretilen şeker karşılık olarak sunulan nişasta bazlı şeker kamuoyunda tepki gösterilmeye başlandı. Bunun nedenlerini bir de sizden öğrenelim? Çünkü Gıda erişiminde zorlukların ötesinde erişilen gıdanın güvenilirliği de sorun.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Dr. Ahmet Eşref Fakıbaba, 14 şeker fabrikasının özelleştirilmesine ilişkin, "Bu özelleştirmelerde kesinlikle işçi çıkarımı olmayacak. İşçilerimizin bütün hakları baki kalacak. İmara açılmayacak, ayrıca nişasta bazlı şekerin kotasının arttırılması söz konusu değil" demiştir. Bu sözler, özelleştirme kararına karşı oluşan tepkiyi azaltmaya çalışmaktan öte bir anlam ifade etmemektedir. Türkşeker fabrikalarının işleme kapasitelerini karşılayacak şeker pancarı bulamamaları, dört tanesinin hiç çalışmaması, diğerlerinin ise düşük kapasiteyle çalışması nedeniyle sürekli zarar ediyor hale gelmeleri personel istihdamını da önemli düzeyde etkilemiştir. 2001/2002 yılları döneminde fabrikalarda istihdam edilen memur ve işçi sayısı yaklaşık 19 bin kişiden 2016/2017 yıllarında 8 bin kişiye gerileyerek yaklaşık %60 azalmıştır.

Türkşeker fabrikaları birer birer ya da gruplar halinde satıldığında kar eden yaklaşık 10 tanesi satılacak diğerleri zarar yükleri nedeniyle ve satılamadıkları için kapatılacaktır. Bu durum mevcut fabrikaların şeker ihtiyacımızı karşılayamaması, doğan boşluğu nişasta bazlı şekerlerin dolduracağı anlamına gelmektedir.

Şeker pancarı şekerine alternatif olarak kullanılabilir ilk akla gelen ürün nişasta bazlı şekerlerdir (NBŞ). Şeker pancarından elde edilen şeker, eşit oranlarda glukoz ve fruktozun birleşiminden oluşan ve sakkaroz olarak adlandırılan doğal bir şekerdir. Nişasta bazlı şeker ise genelde mısır nişastasının, kimyasal ve enzimatik hidroliz teknikleri kullanılarak üretilen sakkarozla alternatif sıvı bir tatlandırıcıdır. Sakkarozdan daha ucuz bir modifiye şekerdir. Son üründe istenilen oranda glukoz ve fruktoz içerecek şekilde ayarlanabilmektedir.

NBŞ'ler gıda ürünlerinin üretimi aşamasında teknolojik açıdan üstünlükler kazandırsa, lezzet ve tüketim kalitesini artırsa da gıda güvenliği ve sağlıklı beslenme anlamında bir takım olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Ülkemiz gençliğinin sağlığını korumak açısından öncelikle şeker tüketiminin azaltılması konusunda halkımızda bilinç oluşturulmalıdır. Bunun yanında pancardan üretilen şeker tokluk hissi yarattığından NBŞ'e göre bünyemize daha sınırlı alınmaktadır. NBŞ tokluk hissi oluşturmaması ve oda sıcaklığında sıvı halde bulunabilme özelliği nedeniyle özellikle çocukların yaygın olarak tükettiği çikolata, bisküvi, gofret, tatlılar, gazoz, meyve suyu, ketçap gibi içinde şeker yazan katı ve sıvı tüm işlenmiş sanayi gıdalarının içinde yer almakta ve almamız gerekenin çok üzerinde şeker vücudumuza girmektedir.

Sağlık Bakanlığı 12 Mart 2018 tarihinde NBŞ'ler ile ilgili bir basın duyurusu yayınlamıştır. Açıklamada özetle NBŞ'nin insülin direnci oluşturduğu, kanda ürik asiti artırdığı, gut hastalığını tetikleyebildiği ve var olan şiddetlendirdiği, karaciğerde yağlanma, bozulma ve siroza yol açtığı, beynin iştah açıcı bölümünü uyardığı, tokluk hissi oluşturmadiğinden daha çok yeme alışkanlığına yol açtığı, obeziteye neden olduğu, bununla birlikte pek çok kanser türüne, şeker hastalığına, kalp damar hastalıklarına yol açabileceği belirtilmiştir.

Şeker Kanunu kapsamında NBŞ üretim kotası şeker üretimimizin %10'u oranında belirlenmiş ve Bakanlar Kurulu'na bu miktarı %50 artırma ve azaltma yetkisi verilmiştir. Bakanlar Kurulu bu yetkisini, ülkemizin şeker ihtiyacı olup olmadığına bakmadan sürekli olarak NBŞ kotasını arttırmadan yana kullanmıştır. Şeker fabrikalarımızın özelleştirilmesinin gündeme geldiği ve şiddetle tartışıldığı bir dönemde Şeker Kanunu'ndaki %10'luk kota TBMM'de verilen bir önerge ile %5'e çekilmiştir. Bu sevindirici gibi gözükmeyle birlikte ülkemizde özellikle büyük firmaların NBŞ ithal etmeleri nedeniyle yeni belirlenen %5'lik kota halkımızın sağlığının korunması yönünde pek bir şey ifade etmeyecektir.

5-Bir ara zeytinliklerimiz gündeme gelmişti. Kamuoyunun tepkisiyle şimdilik gündemden kalktı. Şimdilik dünyaca ünlü zeytinliklerimiz güvende. Ancak toksik kimyasal kirlilik yaratan sanayi yatırımcılarının gözü hep bu bölgelerde. İnsan sağlığı açısından zeytin ve zeytinyağı önemli bir besin. Neler diyebilirsiniz?

Zeytin ağacı, meyvesinin etli kısmından ve çekirdeğinden elde edilen, altın sarısı yağı olan, çok değerli bir ağaçtır. Uygun koşullarda yetiştirilirse, ekimini izleyen 5-6 yıl içinde, meyve verecek duruma gelir. Zeytin ağacının verimli hale gelmesi, 20 yılı bulur ve giderek de verimi artar. 35-150 yıl arası, ağacın olgunluk ve tam verim dönemidir. Sonra, daha yüzlerce yıl yaşar. Oldukça uzun bir yaşamı vardır. Yaşlanınca da tabii ki verimi azalır. 1000 yaşına kadar yaşayabilir. 3000 yaşında zeytin ağaçları bulunduğu, bazı araştırmacılar tarafından ifade edilmektedir.

2017/2018 sezonunda Türkiye genelinde zeytin ağaç sayısı, üretilecek toplam zeytin ile bundan sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı rekolte verileri Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi'nin raporuna göre, rekolte tespit heyetlerince gidilemeyen, ancak GTHB İl ve/veya İlçe Tarım Müdürlüklerinden temin edinilen bilgilere göre diğer illerle birlikte Türkiye Genelinde Toplam 151.347.628 adet meyve veren (geçen yıla göre +6.962.962 adet yani +% 4.8 artış), 26.583.103 adet meyve vermeyen (geçen yıla göre - 312.633 adet yani - %1,1 azalma) ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama 13.4 Kg zeytin verimi (geçen yıla göre ağaç başına 11 kg olduğundan, 2.4 kg yani +%21.8 verim artışı) ile 2.031.244 ton zeytin danesi alınacağı (geçen yıla göre +496.189 ton yani +%32 artış), bunun 455.772 ton'unun sofralık zeytine (geçen yıla göre 22.805 ton, yani +%5,2 artış), 1.593.698 ton'unun yağlığa (geçen yıla göre +491.618 ton yani +%44,6 artış) ayrılacağı bundan da ortalama 1/5.6 randıman ile 287.041 ton (geçen yıla göre +109.676 ton yani +%61,8 artış) ton zeytinyağı elde edileceği, tahmin edilmektedir.

Birçok araştırma, kalp sağlığı açısından yararlı besinlerin başında zeytinyağının geldiğini gösteriyor. Zeytinyağının, kandaki kolesterol miktarını kontrol ederek damar tıkanıklığını önlemede yardımcı olduğu tespit edilmiştir. Ancak zeytinyağının kalp ve damar sağlığını olumlu etkisi bununla sınırlı değil. Zeytinyağı, tansiyonun kontrol altında tutulmasında da önemli bir rol üstlenmektedir. Özellikle kalp ve damar sağlığı için önerilen zeytinyağının, sindirim sisteminin düzenlenmesini sağlarken, tansiyon, gastrit ve ülserle karşı da koruyucu etki yaptığı kaydedilmektedir. Ayrıca kolesterolden dış çürüğüne, cilt bakımına kadar birçok rahatsızlığın doğal çözümü olarak nitelendirilen zeytinyağının içeriğinde bulunan E vitamininin kansere karşı koruyucu etki yaptığı ve saç dökülmelerine karşı da iyi geldiği tespit edilmiştir. A, D, E ve K vitaminleri ile kalsiyum, fosfor, potasyum, kükürt, magnezyum, az miktarda demir, bakır, manganez gibi mineraller, kemik gelişimine yardımcı olduğu da bilinen bir gerçektir.

6-Zaman zaman yapılan duyurularla içme sularının belli markaları konusunda kamuoyu aydınlatılıyor ve dikkat çekiliyor. Sizler de“Yeterli ve güvenli suyun olmadığı koşullarda tarımsal üretimin yeterliliğinden ve gıda güvencesinden söz edilemez.” diyorsunuz? Yıllar önce temiz ve sağlıklı su gibi talebimiz yoktu daha doğrusu böyle bir kaygımız yoktu. Bu süreç nasıl gelişti bu hale geldi?

Güvenli su; içerisinde hastalık yapan mikroorganizmalar ve toksik kimyasal maddeler ile ağır metalleri içermeyen ve gerekli mineralleri de dengeli biçimde bulunduran sudur. Tarif edilen bu su olmadan yaşamın olamayacağı açıktır ve yerinin bir başka madde ile doldurulması mümkün değildir.

Başta iklim değişikliği ve kuraklık olmak üzere çarpık kentleşme, aşırı nüfus artışı, sera gazlarındaki artış, tarımda bilinçsiz su kullanımı ve kontrolsüz/kuralsız sanayileşme dünyayı giderek daha "**susuz**" hale getirmektedir. Temiz su kaynaklarına ulaşmak giderek zorlaşmaktadır. Dünyada su kaynakları hızla kirlenmekte ve tükenmektedir. Tabii göller dışında Türkiye'de 706 adet baraj gölü bulunmaktadır. Mevcut suyun takriben yüzde 15'i içme ve kullanmada, yüzde 75'i tarımsal sulamada, yüzde 10'u ise sanayide tüketilmektedir. Su tüketiminin yüzde 75'ini oluşturan tarımsal sulamada, geleneksel ve salma sulama tekniklerinden vazgeçilip, püskürtme/serpme veya damla sulama tekniklerine geçilmesi durumunda bile su tüketiminde yaklaşık yüzde 30-40 oranında tasarruf sağlanacağı düşünüldüğünde, teknolojinin doğru kullanımının önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Su havzalarının, çayır ve mera alanlarının imara açılmamasının, tarım ve orman arazilerinin sanayi ve konut alanlarına dönüştürülmemesinin, orman vasfını kaybetmiş yerlerin yeniden ağaçlandırılmasının ve tarımsal üretimde yüzey örtücü bitkilerle toprağın kaplanması, su kirliliğinin azalması önemli olduğu bilimsel çalışmalarla ortaya konmuştur. Unutulmamalıdır ki temiz ve erişilebilir suya ulaşmak bir insanlık hakkıdır.

7-Terör ve bazı politik tercihlerle, hayvancılığımız yavaş yavaş yok oluyor. Yıllar önce Güneydoğudaki bir araştırma gezisinde besicilerimiz, Özal'ın bir sözünü dile getirmişlerdi. Hayvan besiciliğinin maliyeti daha yüksek. Kesilmiş et ithalatı daha cazip. Bugün yurt dışından ucuz et ithalatı için girişimlerde bulunuyoruz. Ne denli denetim yapılırsa yapılınsın bu etler ne kadar güvenli?

Daha önce bahsetmiş olduğumuz son 15-20 yılda yaşanan hızlı dönüşüm, toplum düşmanı neoliberal politikaların bizlere dayatılmasının sonucudur. Üreticileri değil toprak sahiplerini, üretimi değil rantı destekleyen politikalar sonucunda samanı Gürcistan ve Bulgaristan'dan, kırmızı eti Sırbistan'dan ve Güney Amerika'dan ithal eden bir ülke haline geldik. İthal edilen kırmızı etle ilgili bir takım spekülasyon haberlerin kamuoyuna yansıdığına hepimiz şahit olduk. Tarım ve hayvancılığın bu hale getirilmesi yetmiyormuş gibi ithal edilen kırmızı etin halk sağlığı açısından tartışılır olması anlaşılır gibi değildir. Konuyla ilgili kamu otoritesi üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeli, çaresizlik noktasında ülkemiz protein açığının kapanmasında ithalatı yapılan etin tüketicinin sofrasına güvenli bir şekilde gelmesini sağlamalıdır.

8-Halkın tedirgin olduğu bir konu daha var. Et ihtiyacında daha ucuz olduğu için tavuk eti tercih ediliyordu. Son zamanlarda bu konuda da duyarlılık başladı. GDO'lu yemlerle beslenen tavukların durumu ortada. Yumurta için de söyleyebiliriz. Bir ara Yabancı ajansların günlük haber bültenlerinde AB ülkelerinde zehir içeren yumurtaların olduğu haberleri sık sık yer almıştı. İnsan sağlığı açısından risk nedir, tüketiciler nelere özen göstermeli?

Sağlıklı nesiller yetiştirilmesinin ön koşulu olarak, ülkemizde yaşanan hayvansal protein açığının kapatılmasına yönelik alternatif kaynaklar desteklenmelidir. Bunlardan başında da kanatlı kümes hayvanları-beyaz et gelmektedir. Yem hammaddesi olarak kullanılan tarım ürünlerinin bazılarının GDO'lu olduğu bilinen bir gerçektir. Yalnızca kanatlı kümes hayvanları için değil, büyük ve küçükbaş hayvan besiciliğinde de aynı yem hammaddeleri kullanılmaktadır. Dolayısıyla konuya buradan girmek çok doğru değildir. GDO'lu olduğu bilinen yem hammaddeleri ile besisi yapılan hayvanların üzerinde yapılan bilimsel araştırmalarda yemden hayvana bir gen geçişinin olduğu tespit edilememiştir. Ancak, bilimsel olarak bir konuyla ilgili tereddüt varsa bilim ona mesafesini korur ve olumlamaz. Ta ki bu durumun aksi ispat edilinceye kadar. Aynı şekilde yumurtaya da gen geçişinin olduğu tespit edilmiş bir şey değildir.

Yalnız bahsettiğiniz olay, fipronil isimli bir böcek ilacının kümes ve yetiştirme alanlarının çevresinde dezenfeksiyon amaçlı kullanımı sonrası bulaşısıyla kalıntıları tespit edilmiş ve piyasadan toplatılmıştır. Fipronil maddesi hayvanlardaki pire, bit ve keneleri yok etmek için kullanılan bir böcek ilacıdır. Maddenin, kümes hayvanları gibi insanların tükettiği hayvanlarda kullanımı yasaktır. Bu tip hayvanlara temas etmesi durumunda tüy ve deri tarafından emilen madde yumurtalara bulaşabilmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü, fipronil maddesini "orta derecede tehlikeli" olarak tanımlıyor ve yüksek miktarlarda tüketildiğinde böbrek, karaciğer ve tiroit bezlerine ciddi etkileri olabiliyor.

Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye mevzuatı gereği gıda değeri olan hayvanlarda kullanımına izin verilmeyen fipronil, gıda değeri olmayan hayvanlarda antiparaziter olarak kullanılmak üzere, sprey veya deriye damlatma formlarında ruhsatlandırılıyor.

Bitki koruma ürünü olarak ise tohum ilaçlamasında mısır ve ayçiçeğinde ruhsatlı olarak kullanılabilir.

Bu konularla ilgili tüketicini pek fazla yapabilecek bir şeyi yoktur. Tüketici adına kamu sağlığını korumakla ve gıda güvenliğini sağlamakla yükümlü kamu kurum ve kuruluşlarına büyük sorumluluk düşmektedir. Kamu adına denetimler sıklıkla yapılmalı, bu ve benzeri vakaların yaşanmasının önüne geçilmelidir.

9-Toplu yemek tüketiminin olduğu yerlerde gıda israfı da çok değil mi? Ayrıca bu tür yerlerde daha sık görülen gıda zehirlenmeleri de toplumun hassas olduğu konularından biri. Restoranlarda kafeteryalarda toplu yemek yapılan kamu kuruluşlarında nelere özen gösterilmiyor? Sorumluların yaptıkları denetimler caydırıcı olabiliyor mu?

Maalesef toplu yemek tüketiminin olduğu her yerde israf olmaktadır. İsrافی önlemek için toplumda genel bir farkındalık yaratma zorunluluğu doğmuştur. Okullarımızın eğitim müfredatlarından tutunda kamu spotlarına kadar geniş bir yelpazede kamu, üniversite, sivil toplum örgütleri, meslek odaları gibi kuruluşlarla ortaklaşarak çağımızın sorunu olan israfla baş edebiliriz.

Gün geçmiyor ki askeri birlikler, okul kantin ve yemekhaneleri, kamu kurumlarına ait yemekhaneler, hastaneler, nişan, sünnet, düğün gibi toplu yemek tüketiminin olduğu yerlerde gıda zehirlenmesi vakalarına rastlanmasın.

Hizmet alım yolu ile yapılan toplu yemek pişirme ve dağıtım işi doğrudan insan sağlığını ilgilendirdiği için üzerinde özenle durulması gereken bir konudur. Azami teknik şart ve gerekliliklerin yerine getirilmemesi durumunda nasıl bir boyuta ulaşabileceğini, can kayıplarının olabileceğini ülke olarak yaşadık ve gördük.

Bu gibi hayati konulardaki hizmet alımında yaşanan rekabet, üst düzey standartlarda verilmesi gereken hizmet şartlarının, olabildiğince düşük şartlarda sunulması ile gerçekleşmektedir

Ülkemizdeki gıda denetimlerinin yetersizliğini ve caydırıcı olmadığını "kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşu" olarak daha önce yaptığımız basın açıklamalarında ve düzenlediğimiz sempozyum, kongre gibi etkinliklerimizin sonuç bildirgelerinde de vurguladık.

Toplu yemek tüketimi gibi hayati bir konuda gıda güvenliğinin sağlanması için ihale şartnameleri hazırlanırken, hizmeti vermeye aday tüm firmalarda ve bu firmaların tedarikçilerinde "Gıda Mühendisi" istihdamı şartı aranmalıdır. Gıda Mühendisinin olmadığı gıda üretimi eksiktir, güvensizdir.

10-21 Mayıs tarihinin "Dünya Süt Günü" olarak kutlandığını göz önüne alırsak sütün ve süt ürünlerinin ne denli önemli bir besin olduğu ortadadır. Yetkililer ülkemizde kişi başına yıllık süt tüketiminin AB ülkelerinin oldukça altında olduğunu dile getiriyorlar. Gıda güvenliği açısından süt ve süt ürünlerinin korunmasında ne gibi önlemler alınmalı tüketicilerimiz nelere özen göstermelidir?

Kalsiyumun ana kaynağı olan süt, içerdiği protein, vitamin ve minerallerle fiziksel ve zihinsel gelişimde büyük rol oynamaktadır. Sütü tüketmenin yaşı yoktur. Her yaş grubundan insan için gerekli bir besin kaynağı olan süt, özellikle çocukluk, hamilelik, emzicilik ve yaşlılık dönemlerinde yeterli miktarlarda tüketilmelidir. Büyüme çağındaki çocuk ve gençlerin günde en az iki bardak süt tüketmesi gerekmektedir.

Dünya geneline bakıldığında her ülke için farklı miktarlarda süt ve süt ürünleri tüketimi söz konusudur. Ülkemizde ise süt içme alışkanlığının çok az olduğu görülmektedir. Yıllık kişi başına düşen 24 litre süt tüketimi miktarı ile ülkemiz, AB ülkeleri ve ABD'nin çok gerisinde yer almaktadır. Daha sağlıklı bir toplum için, ülkemizde kişi başına düşen sağlıklı süt tüketiminin artması gerekmektedir.

Sokakta satılan sütler kayıt dışı olup satın alınmamalıdır. Sütün bozulmadan ve besin değerini kaybetmeden tüketiciye ulaşabilmesi gerekmektedir. Ambalajsız olarak satılan bu sütlere, dayanma süresinin uzatılması amacıyla kimyasal maddeler katılabilmekte, yağı alınarak su ilave edilebilme veya değişik hileli işlemler uygulanabilmektedir. Bu sütler tüketiciye ulaşana kadar soğuk zincir sağlanamadığından mikroorganizma yükü artmaktadır. Sokaktan alınan çiğ sütün evlerde kaynatılmasıyla sütte vitamin kaybı, renk ve lezzet değişiklikleri olabileceği unutulmamalıdır.

Tüketiciler her zaman orijinal ambalajlı pastörize veya uzun ömürlü (UHT) sütleri tüketmeye özen göstermelidir.

Süt ve süt ürünlerindeki denetimler artırılmalı, sokak sütü ve kayıt dışı üretime izin verilmemelidir.

11-Gıda güvenliği açısından halkımızın GDO'lu ürünlere karşı tepkisi bazı hastalıklar nedeniyle arttı. Ancak hormonsuz gıda satışı da maliyetli. Fiyatlar açısından herkesin ulaşabileceği ürünler değil. Üstelik gerçekten hormonsuz mu satılıyor, bazen ithal ürünlerinin daha kaliteli ve hormonsuz olduğu yanlış kanısı da var. Kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi için kimler sorumlu?

Halk dilinde "hormon" olarak bilinen "Bitki Gelişim Düzenleyicileri" tarımda yaygın olarak kullanılıyor. Dünyada bitki gelişim düzenleyicileri; ruhsat ve denetim, ayrıca çevre ve sağlık açısından, pestisitler (tarım ilaçları) içerisinde bir alt grup olarak işlem görmektedir. Türkiye'de bitki gelişim düzenleyicilerin ithal, üretim ve satışları 1988 yılından itibaren pestisitlerde olduğu gibi ruhsata tabidir.

Tüketicilerin, çevrecilerin, sivil toplum örgütlerinin ve basın; tarım ilacı ve hormon gibi sentetik girdilerin azaltılmasını ve bilinçli kullanılmasını istemeleri makul karşılanabilir. Ancak konu uzmanı olmayan ve herhangi bir kalıntı analizi yaptırılmadan medyada açıklama yaparak tüm üreticileri zan altında bırakarak maddi açıdan üreticileri zor duruma düşürmek de doğru değildir.

Özetle, tarımda hormon ve ilaç kullanımı yaygın. Ne kadar bilinçli kullanıldığı ise tartışmalıdır. Birçok denetime, analize rağmen ihraç ürünlerinde bile ilaç kalıntısı görüldüğüne göre, denetimlerin daha sık ve etkin yapılması şarttır. Bu konuda sorumlu kuruluş Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile dış ticaret söz konusu olduğunda Gümrük ve Ticaret Bakanlığı gibi kamu kuruluşlarıdır.

12-Gıda güvenliği konusunda bazı haberlere de kuşku ile bakıyoruz. Bu haberlerle GDO'lu olduğu kuşkulanılan bazı ürün markalarının dolaylı reklamları yapılabilir mi? Bu konuda aktarılan yorumları yetkililer mi yapıyor. Bunların perde arkasında yanıltıcı rekabet oyunları var mı, ne dersiniz?

Türkiye benim de şaşkınlık içinde olduğum bir şekilde GDO ya karşı mesafeli durmaktadır. Çok iyi bilindiği, çok iyi özümsemiş olduğundan olmadığını biliyorum. Bu konuda çok doğru olmayan asimetrik bir bilgi kirliliğinin yaşandığını da bilen bir insanım. Ortalama bir insan Türkiye de GDO'yu zehir gibi falan bir şey olarak algılıyor ve kafasında da böyle yer etmiş. Bunda dediğim gibi GDO karşıtı aktivist hareketlerin rolü de çok büyük. İşin özü biz GDO' ya aynı domuz etine baktığımız gibi bakıyoruz. Bunlar size kaba değerlendirmeler gibi gelebilir ama tam olarak gerçek budur.

Türkiye' de kanun yapıcı da GDO' ya yasak getirmiştir. GDO' lu tarım yapılmamaktadır. Ancak dünya üzerinde büyük sorundur. Başta yem hammaddesi olarak kullanacağınız soya fasulyesi ve bunun küspesinin tamamına yakını ABD ve Kanada menşelidir ki GDO lu tohumlardan üretilmektedir. Dünya böyle bir kısılcacın içine giriyorken Türkiye' nin kendini koruması zorlaşacaktır. İleriye dönük ne tür etkileri olduğu ya da olacağı bilim insanlarının hala peşinde koştuğu bir konudur. Kendinizi korumanın tek yolu gen bankalarının kurularak yerli tür ve çeşitlerinizi koruma altına almaktır. Bu saldırıya cevap verebilmeniz için olmazsa olmazınız başta endemik türleriniz olmak üzere Anadolu coğrafyasındaki tüm türlerin koruma altına alınıp gen stoklarının sağlanması gerekliliğidir. Gıda egemenliğinizi korumanın bir yolu da budur.

13-Gıda güvenliğinin sağlanması ve tüketicinin aldatılmasının önüne geçilmesinde gıda mühendislerinin de sorumluluğu büyük ve çok önemli. Bu konuda ülkemizde yeterince toplumsal bilinç yaratıldı mı, mesleğimizin önemi için yapılan yasal düzenlemeler haklarınızı yeterince koruyor mu uygulamalarda ne gibi aksaklıklar var?

Söz konusu şey tüketicinin aldatılması ise bazı kavramları açıklamakta fayda var. Sözcük anlamıyla taklit; benzetilerek yapılmış şey. Bir örneğe benzemeye veya benzetmeye çalışma, tağşiş ise; karıştırma, saflığını bozma. Kıymetli bir şeyi kıymetsiz bir şey ile karıştırma anlamlarını taşımaktadır.

Gıda maddelerinin ticarete konu olmasıyla birlikte taklit ve tağşiş hep gündemde olmuştur. Ancak işin içine gıda gibi hayati bir konu girdiğinde, gıdada taklidin ne olduğunun iyi analiz edilmesi gerekir. Gıdada taklit, etik olarak insanların direk aldatılmasına yönelik bir davranış olarak karşımıza çıkmaktadır. Nihai olarak tüketmek amacıyla elinize aldığınız ürünün aslında o olmadığı gibi çok basit bir yanılsama ile karşı karşıyasınızdır. Bu işi yapanlarca işin içerisine öncelikle ekonomik bir boyut sokulmak istenmiştir. Yılların bilgi, birikim, deneyim ve bu konuya yönelik maddi ve insan kaynağı yatırımları bir anda yok sayılmakta, müthiş bir emeğin üzerine konularak buradan nemalanmaya çalışılmaktadır. Belki burada aldatma ağırlıklı olarak parasal boyutta ortaya çıksa da tağşiş de bunun ötesine geçilerek hileli, saflığı bozulmuş, ayarı düşürülmüş, değersiz şeylerle karıştırarak ürün kalitesi ve sağlığının bozulduğu bir durum ortaya çıkmaktadır. İşte taklit, tağşişle beraber geldiğinde halk sağlığı ne kadar tehdit ve tehlike altındadır bunu iyi görmek gerekir.

Kontrol ve denetim hizmetlerinden sorumlu bakanlık yetersiz teknik altyapı, laboratuvar ve personel yapısıyla bu sorunun üstesinden gelememektedir. Denetim hizmetlerinin kaliteli sunulabilmesi için personel sayısının artırılması, Gıda Mühendisi istihdamına sadece saha ve laboratuvarlarda değil, bakanlık politikalarının belirlendiği üst düzey yönetim ve bakanlık bürokrasisinde de yer verilmelidir.

Güvenli bir gıda için gıda mühendisi şarttır. Küçük büyük tüm işletmelerde bahsi geçen bu olumsuzlukları en alt düzeye indirebilmek için gıda mühendisi istihdamı zorunlu koşulmalıdır. Bakanlık yetersiz sayıdaki denetim elemanları ile bütün işletmelere yetişememekte taklit ve tağşişli ürünler piyasada alıcı bulmaktadır. Her işletmede istihdam edilecek bir gıda mühendisi ile bu sorunla mücadele etmek daha da kolaylaşacaktır.

14-Sizler, halkımızın güvenli ve sağlıklı gıdaya ulaşmasını sağlamak için sık sık bağımsız “gıda güvenliği otoritesinin oluşturulmasını” talep ediyorsunuz. Nasıl bir oluşum öneriyorsunuz, kimlerden oluşacak ve neden daha etkili ve verimli çalışacak? Sürdürülebilir bir gıda politikası oluşturulması için öncelikli olarak kırsal kesimde teşvik ve korumacı politikaların yeniden oluşturulması gerekmez mi. Bunun içinde nelerden vazgeçilmeli nelere ağırlık verilmeli? Nasıl bir devlet politikası oluşturmalıyız?

Açlık ve yoksullukla mücadelede gıda güvencesinin ve yeterli beslenmenin olabilmesi için, ekonomik iyileşmenin sağlanıp geçimin kolaylaştırılması, doğal kaynakların yönetimi, çevrenin korunması, kırsal alanda sürdürülebilir kalkınma ile kırsal refahın artırılması ve sürdürülebilir tarımsal politikaların hayata geçirilebilmesi gerekmektedir.

Su ve toprak gibi hayati öneme sahip doğal kaynakların korunması için gerekli önlemler alınarak sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.

Adil bir gıda dağılımı ve gıdaya erişim hakkının olabilmesi için; üretici doğru yöntemlerle desteklenip, üretim süreçlerinde tutulmaya çalışılmalı, tarımsal AR-GE' ye daha fazla yatırım yapılmalı, tarımsal ürün planlaması yapılarak israf önlenmeli, toprağı işlemede aile işletmelerine öncelik verilmelidir.

Özellikle kadın çiftçilerin tarımsal üretimin içinde tutulması önemlidir. Kadının topraktan kopmasıyla aileler de topraktan kopup uzaklaşmaktadır. Sürdürülebilir aile çiftçiliği ve bunun temel direği olan kadın çiftçiler özendirilmeli ve teşvik edilmelidir.

Halkçı tarım reformları yapılmalı, tohumlara bedelsiz erişim garantisi sağlanmalı, yerel üretim ve temel gıdalara öncelik verilmeli, ulusal üretim korunmalı ve halk tarım politikalarının belirlenmesine dâhil edilmelidir.

“Büyük Şehir Yasası” köylülerin aleyhine olan bir yasadır. Köylerin malvarlıklarına el konulmuş ve özelleştirilmiştir. Bu yasanın değiştirilmesi için gerekli mücadele yapılmalıdır.

Şirketlerin tek tek üreticilerle sözleşme yapmasını değil, üreticilerin ister sendika, ister kooperatif, isterse köy derneği adıyla olsun örgütleriyle sözleşme yapılması için mücadele edilmelidir.

Gıda egemenliği konusunda yürütülecek politik mücadelede, köylü ve çiftçi düzeyinde sendikalaşmanın önü açılmalı, üreticiden tüketiciye aracsız mal sağlayan ekolojik üretim-tüketim kooperatifleri teşvik edilmelidir.

"Bağımsız Gıda Güvenliği Otoritesi"; hükümetten, sektörden ve her tür baskı odağından bağımsız olarak çalışmalarını yürütecek şekilde Üniversiteler, Bakanlık Temsilcileri, Sektör Temsilcileri, Tüketici Temsilcileri, Meslek Odaları ve ilgili diğer kurum ve kuruluşların temsilcilerinden oluşacak kurul olarak yaşama geçirilmelidir. Gıda güvenliği ile ilgili her tür konuda kamuoyuna doğru ve tatmin edici bilgilendirme yapabilecek şekilde kurgulanarak işlevsellik kazandırılması artık kaçınılmaz olmuştur.

Kemal Zeki Taydaş
TMMOB Gıda Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı